

[Udenrigsministeren.]

fortsat ikke nogen juridisk pligt til at yde erstatning, idet man på ny henviste til bestemmelserne i Londonoverenskomstens artikel 5. I noten erklærede forbundsregeringen sig dog parat til at overveje en frivillig erstatningsordning. Under henvisning til de finansielle konsekvenser kunne en sådan ordning dog kun komme til at omfatte de personer, der på grund af tro, race eller verdensanskuelse var blevet berøvet deres frihed eller havde lidt varig og betydelig skade på deres helbred, hvorfor Forbundsrepublikken udbad sig oplysninger om antallet af sådanne personer.

Det fremhævedes dog udtrykkeligt i noten, at fordelingen af en eventuel erstatningssum måtte blive de enkelte modtagende regerings sag.

Efter at man havde modtaget underretning om, at Nederlandene allerede var i gang med bilaterale erstatningsforhandlinger med Forbundsrepublikken, og at Frankrig, Norge og andre af de erstatningssøgende lande havde til hensigt at optage sådanne erstatningsforhandlinger, bestemte også den danske regering sig til at indlede drøftelser med Forbundsrepublikken.

Jeg skal nu kort redegøre for forløbet af de dansk-tyske forhandlinger, der faldt i to stadier.

Efter at Danmark i en note af 26. februar 1959, hvori man vedrørende sagens juridiske side henholdt sig til sine tidligere fremsatte synspunkter, havde anmodet om optagelse af indledende drøftelser, fandt sådanne sted i Bonn i marts 1959. Det var ikke hensigten, at den danske repræsentant under samtalerne skulle fremsætte noget dansk erstatningskrav eller tage stilling til et eventuelt tysk tilbud, men han havde dels til opgave at redegøre for det fra dansk side udarbejdede materiale vedrørende de personer, der efter dansk opfattelse måtte omfattes af en erstatningsordning, dels at indhente nærmere oplysninger om de tyske myndigheders syn på problemerne med henblik på oplægget til de egentlige realitetsforhandlinger.

I de oversigter, der udleveredes de tyske embedsmænd, var som erstatningsberettigede opført samtlige de af den tyske besættelsesmagt i tyske fængsler og lejre i Danmark internerede og til fængsler og

koncentrationslejre i Tyskland deporterede personer. Endvidere omfattede oversigten personer, der havde været underkastet tortur eller mishandling, samt personer, der var omkommet ved terrormord. Der var endvidere oplysninger om de personer, der af racemæssige grunde måtte flygte til Sverige, og de personer, som i længere tid havde måttet leve under jorden i Danmark.

Fra tysk side bestred man ikke rigtigheden af de danske opgivelser, men fremhævede på ny, at Forbundsrepublikken som følge af førnævnte artikel 5 i London-gældsoverenskomsten ikke var folkeretlig forpligtet til at betale erstatning på indværende tidspunkt, at den erstatningsordning, der nu var tale om, altså var en frivillig ordning, og at en sådan ordning kun kunne omfatte lignende persongrupper som dem, der var erstatningsberettigede efter den tyske erstatningslovgivning, nemlig personer, der af nazismen var blevet forfulgt på grund af tro, race eller verdensanskuelse. I konsekvens heraf ville i virkeligheden hovedsagelig de danske jøder — samt personer, der havde hjulpet jøder med at flygte til Sverige — efter tysk opfattelse have krav på erstatning. Desforuden var Tyskland beredt til at yde en erstatning til fordel for særlig hårdt ramte (de såkaldte „Härtefälle“). En erstatning til Danmark baseret på de nævnte principper ville efter en tysk beregning beløbe sig til ca. 8 mill. DM, og fra tysk side kunne man derfor fremkomme med et erstatningstilbud af denne størrelsesorden. Det fremhævedes på ny fra tysk side, at den danske regering ved fordelingen af erstatningsbeløbet var helt frit stillet. Vi ville altså ikke være bundet af de tyske erstatningskriterier.

Umiddelbart efter disse indledende samtaler i Bonn drøftedes det tyske tilbud mellem de pågældende danske myndigheder, Fællesudvalget for Danmarks tidligere politiske Fanger og Mosaik Trossamfund. Der var enighed om, at Danmark ikke burde tage stilling til tilbuddet, før resultatet af andre igangværende forhandlinger mellem Tyskland og visse europæiske stater, først og fremmest Norge, forelå. En forhøjelse af det tyske tilbud måtte tilstræbes, og der måtte under alle omstændigheder være et rimeligt forhold mellem